

Připravujeme revize RVP pro odborné vzdělávání

Pojetí revizí RVP a rámcový harmonogram byl schválen vedením MŠMT v květnu letošního roku. RVP pro odborné vzdělávání by měly projít nejprve v r. 2018 aktualizací a následně v letech 2019–2020 komplexními revizemi, které by měly snížit i celkový počet oborů. Zejména kurikulum odborného vzdělávání je potřeba stále přizpůsobovat současnému světu, jehož stálou charakteristikou je změna a kde učení nikdy nekončí.

S návrhy na předpokládané změny Vás chceme postupně seznamovat, tak, abychom mohli případně některé záměry korigovat a revize připravit tak, aby přinesly pozitivní změny do praxe škol.

Členové odborných i oborových skupin jsou do revizí RVP zapojeni. Proto budeme konkrétní záměry předkládat k diskusi i prostřednictvím tohoto Zpravodaje. Těšíme se na spolupráci, protože revize kurikulárních dokumentů se musí stát věcí odborné diskuse.

Olga Kofroňová

1. Principy revize RVP pro střední odborné vzdělávání

V návaznosti na analýzu a hlavní záměry strategických dokumentů MŠMT (Strategie vzdělávací politiky ČR do r. 2020, Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávání v letech 2015–20) sleduje revize RVP ve středním odborném vzdělávání následující hlavní principy:

- **Prostupnost** – vertikální i horizontální, bez slepých uliček; žák může kdykoliv navázat na přerušené vzdělávání a pokračovat k získání vyššího stupně včetně uznání předchozího učení.
- **Flexibilita** – diverzifikace vzdělávacích cest ve vztahu k různým možnostem uplatnění na trhu práce; flexibilní organizace výuky, např. ve formě modularizace; flexibilní reakce na měnící se potřeby trhu práce.
- **Kvalita** – získané vzdělání dává předpoklady k celoživotnímu učení, zároveň umožňuje dobrou uplatnitelnost absolventů na trhu práce.

Z uvedených strategických materiálů vycházejí i následující záměry pro revize kurikulárních dokumentů v odborném vzdělávání, které budou vyžadovat i některé systémové změny.

2. Lepší základy pro celoživotní učení, zvýšení prostupnosti a prevence předčasných odchodů

V současné době se žák musí v poměrně nízkém věku (15 let) již na počátku svého odborného vzdělávání rozhodnout pro jeden z přibližně 280 oborů a má velmi **omezenou možnost korekce své vzdělávací dráhy** v průběhu studia, ať již jde o stupeň vzdělání, nebo obor.

Rámcové vzdělávací programy středního odborného vzdělávání byly vytvářeny postupně od roku 2007 do roku 2012. Pro každý obor vzdělání uvedený v nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy samostatný RVP. Celkem bylo vydáno 281 RVP v těchto termínech:

- 1. vlna (červen 2007):** školy podle nich učí od 1. září 2009;
- 2. vlna (květen 2008):** školy podle nich učí od 1. září 2010;
- 3. vlna (květen 2009):** školy podle nich učí od 1. září 2011;
- 4. vlna (duben 2010):** školy podle nich učí od 1. září 2012;
- 5. vlna (červenec 2012):** školy podle nich učí od 1. září 2014;
- 6. vlna (listopad 2012):** školy podle nich učí od 1. září 2015.

Mnozí žáci, ať již z důvodu nedostatečných schopností, nebo motivace, nedokončí a předčasně opouštějí vybraný obor odborného vzdělávání, často několikrát začínají znovu studovat v jiném oboru a jejich studium se prodlužuje a prodražuje (*Návrhy opatření k omezení předčasných odchodů ze vzdělávání. Materiál pro poradu vedení MŠMT. Praha 2017*).

Mnohé z oborů mají již od počátku úzký profesní profil, to znamená, že připravují žáky například pouze pro jedno povolání, a tím omezují možnosti jejich uplatnění na trhu práce i případnou rekvalifikaci. Více než polovina absolventů nepracuje v oboru, který vystudovali, nedochází tak k očekávanému zúročení investic vložených do jejich odborného vzdělávání. Jak uvádí Strategie 2020 (*Strategie vzdělávací politiky ČR do r. 2020. MŠMT Praha, 2014, str. 19*): „Je třeba zajistit, aby nebyly finanční prostředky vynakládány na předčasnou profesní specializaci žáků, která v dlouhodobé perspektivě není a nemůže být smysluplně využitelná.“ Predikce vývoje potřeb trhu práce na dobu několika let trvání počátečního vzdělávání je přitom možná zpravidla pouze pro širší profesní oblasti, nikoliv pro konkrétní obory.

Vzhledem k tomu se v souladu s výše uvedenými strategickými materiály MŠMT navrhuje:

- **posílit společný všeobecný a obecně odborný základ** učiva v oblastech klíčových přenositelných kompetencí uplatnitelných zejména na trhu práce; všeobecný základ posilovat změnou jeho obsahu a relevance, nikoliv změnou rozsahu (viz Strategie 2020, bod C2. 3 DZ);
- **revidovat soustavu oborů**, resp. snížit počet oborů vzdělání tak, aby byla žákům umožněna postupná profesní volba a odsunuta brzká specializace.

Všeobecné vzdělávání je nedílnou složkou oborů odborného vzdělávání. Jeho celkový objem zůstane na současné úrovni, předpokládá se ovšem jeho modernizace. Bude posílen důraz především na základní gramotnosti – jazykovou, matematickou a digitální, jejichž dobré zvládnutí je předpokladem pro celoživotní učení. Ostatní vzdělávací oblasti budou revidovány tak, aby byl posílen jejich průpravný charakter vzhledem k odbornému vzdělávání.

Odborné vzdělávání bude koncipováno s důrazem na širší odborný základ (technický, ekonomický, chemicko-biologický apod.) a užší odborný základ zpravidla pro danou skupinu oborů (např. stavební). Tím dojde i ke snížení celkového počtu oborů vzdělání.

RVP **oborů vzdělání s odborným výcvikem** (kategorie E, H, L0) bude konstruován jako široce profilovaný větvený obor s možností ukončit studium po 2., 3. a 4. ročníku. Pro školu to bude znamenat možnost vytvořit svůj ŠVP pro dvouleté, tříleté nebo čtyřleté obory, popř. pro všechny uvedené úrovně oboru či jejich kombinace. Pro žáky to znamená možnost různých vzdělávacích drah. Tento přístup ke konstrukci RVP/ŠVP by měl žákům umožnit dosáhnout maxima podle jejich schopností a motivace. Úspěšné ukončení studia zvolené úrovně a odborného zaměření povede k získání certifikátu – výučního listu, resp. maturitní zkoušky (*Pro specifické obory, ve kterých se nepodaří funkční společný odborný základ vyčlenit, budou i nadále připravovány samostatné RVP.*).

Pro skupiny **oborů vzdělání kategorie M** bude vytvořen také RVP se společným odborným základem. Stále více absolventů těchto oborů pokračuje ve studiu na terciární úrovni, vzhledem k tomu se vedle oborů s jasným profesním profilem umožní ve větší míře koncipovat obecně odborné studium „lyceálního“ typu.

Současné **obory vzdělání kategorie L5**, tzv. nástavbové obory, budou z důvodu vysokého podílu předčasných odchodů žáků z tohoto typu vzdělávání omezeny pouze na několik oborů.

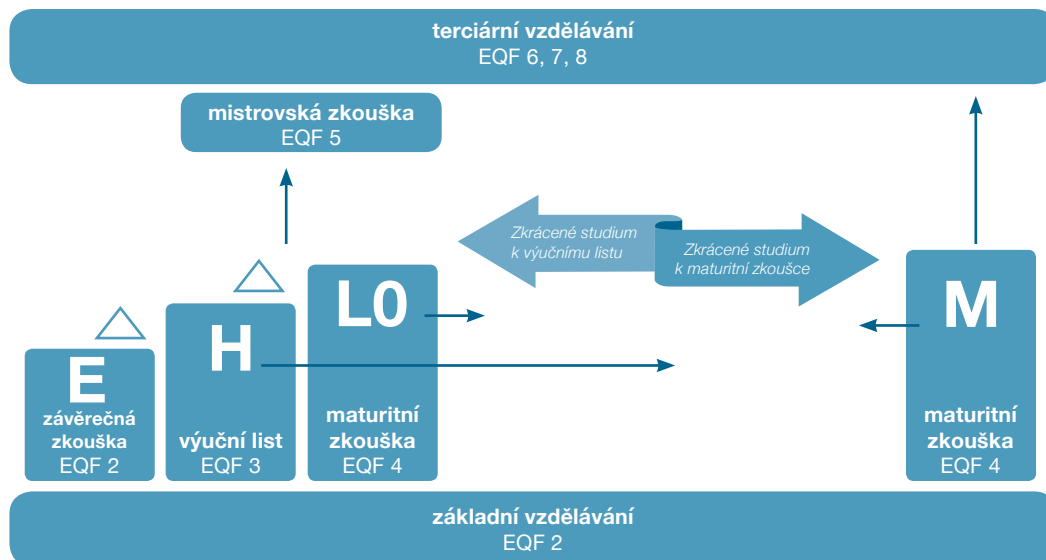
Pro absolventy oborů s výučním listem bude jako další možnost zvýšení odborné kvalifikace koncipována **mistrovská zkouška**, kterou bude možné složit až po získání stanovené praxe.

Kategorie oborů vzdělání J bude zrušena, existující obory budou transformovány a zařazeny podle své povahy do výše uvedených kategorií.

Tyto záměry vyžadují následující systémové změny:

- uvolnit přístup do oborů vzdělání kategorie E i žákům, kteří nemají uznané speciální vzdělávací potřeby;
- nově koncipovat (odbornou) maturitu pro žáky oborů L0 a M;
- koncipovat mistrovskou zkoušku jako vyšší profesní certifikát (EQF 5) pro absolventy oborů s odborným výcvikem.

Schéma výstupů odborného vzdělávání

3. Usnadnění přechodu absolventů na trh práce

V současné době je každý obor vymezen příslušným RVP pro celé období vzdělávání (tj. až 4 roky), to musí respektovat i školní vzdělávací programy. Požadavky zaměstnavatelů na kompetence absolventů se mění rychleji, než je cyklus změn rámcových vzdělávacích programů, stejně tak se rychle proměňují potřeby trhu práce.

Zatímco RVP by měl být i nadále stabilnější dokument obsahující odborný základ, flexibilní složku by řešilo propojení s profesními kvalifikacemi NSK, které ze své podstaty pružněji reagují na potřeby trhu práce i dynamiku změn technologií.

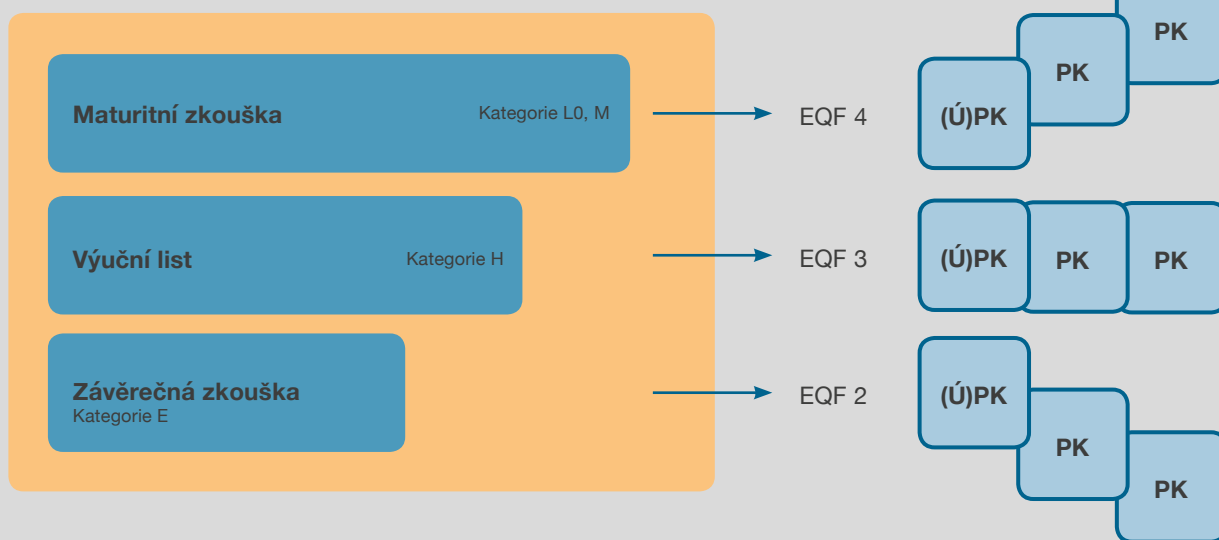
Vzhledem k tomu se navrhuje:

► **propojit RVP s kvalifikačními a hodnoticími standardy NSK**, a tím i počáteční vzdělávání s měnícími se potřebami trhu práce.

Národní soustava kvalifikací disponuje relativně flexibilním systémem návrhu a schvalování profesních kvalifikací. **Sektorové rady**, nezávislá a zaměstnavateli organizovaná **sdrúžení odborníků**, analyzují profes-

ní a kvalifikační potřeby v sektoru, navrhují strukturu kvalifikací a vytvářejí kvalifikační a hodnotící standardy jednotlivých profesních kvalifikací. Dosud byly profesní kvalifikace primárně určeny pouze pro certifikaci výsledků dalšího vzdělávání, cílem však bylo jejich následné využití v počátečním odborném vzdělávání. Důvodem k tomu je zvýšení relevance počátečního vzdělávání k potřebám zaměstnavatelů, a tedy zvýšení uplatnitelnosti absolventů. Využívání synergií počátečního odborného vzdělávání a NSK by dále přispělo ke zvýšení atraktivity odborného vzdělávání, např. možností získat doplňkové kvalifikace požadované zaměstnavateli. V neposlední řadě by usnadnilo situaci žákům neúspěšným u závěrečných nebo maturitních zkoušek tím, že by byli připraveni získat alespoň profesní kvalifikaci uplatnitelnou na trhu práce.

Propojení RVP/ŠVP s profesními kvalifikacemi

V RVP pro obory vzdělání s výučním listem bude určena návaznost na příslušné kvalifikace NSK. V oborech vzdělání kategorie M s maturitní zkouškou – kde to bude možné (tj. budou existovat odpovídající profesní kvalifikace NSK na úrovni EQF 4) – bude rovněž určena návaznost na kvalifikace NSK. V ostatních případech budou moci absolventi, kteří nebudou pokračovat v terciárním vzdělávání, získat profesní kvalifikaci zpravidla na úrovni EQF 5 dalším studiem.

RVP bude **svázáno** s konkrétními profesními kvalifikacemi **volně**, tzn. že nově vznikající nebo novelizované profesní kvalifikace budou moci být přiřazovány k RVP, aniž by se RVP nějak změnil. K RVP se širokým odborným základem bude přiřazeno zpravidla více profesních kvalifikací a teprve škola rozhodne podle svých podmínek, spolupráce se zaměstnavateli a zájmu žáků, kterou za-

pracuje do svého ŠVP. Zatímco životnost RVP se předpokládá v horizontu střednědobém (5–10 let), životnost profesních kvalifikací může být v případě rychle se rozvíjejících sektorů hospodářství výrazně kratší (1–2 roky). Průběžné přiřazování profesních kvalifikací tak umožní udržet počáteční odborné vzdělávání relevantní k potřebám trhu práce.

Vzdělávání bude i nadále ukončováno závěrečnou, resp. maturitní zkouškou, po jejímž úspěšném složení žák získá **výuční list, resp. vysvědčení o maturitní zkoušce pro obor**, pro který bude zpracován RVP, a **kvalifikaci**, která bude uvedena v ŠVP. Žák tedy nezíská osvědčení o profesní kvalifikaci (ve smyslu zákona č. 179/2006 Sb.), ale výuční list, resp. vysvědčení o maturitní zkoušce (ve smyslu školského zákona), jehož součástí bude soupis profesních kompetencí příslušné profesní kvalifikace.

4. Flexibilní organizační uspořádání ŠVP / výuky jako předpoklad realizace odborného výcviku / odborné praxe u zaměstnavatelů

Vzhledem k rigidnímu organizačnímu uspořádání školní výuky (pevný týdenní rozvrh hodin, týdenní střídání odborného výcviku a odborné teorie, pevně vymezený školní rok, prázdniny apod.) nemohou školy vyjít vstříc potřebám odborného výcviku a odborné praxe u zaměstnavatelů. Ti většinou požadují větší časovou koncentraci, roli hrají např. i sezonní práce. Flexibilní organizační uspořádání výuky by umožnilo sblížit možnosti pracovního a školního prostředí, a byly by tak vytvořeny předpoklady pro realizaci odborného výcviku a odborné praxe u zaměstnavatelů i pro snadnější účast odborníků z praxe ve výuce.

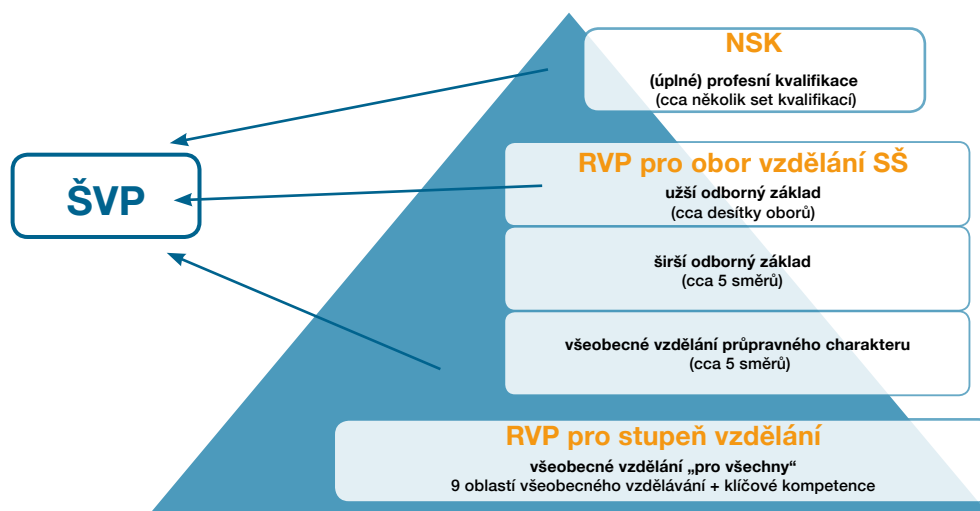
Vzhledem ke snižujícímu se počtu vzdělávaných v odborném školství a větší roztržitosti oborové struktury v jednotlivých školách je také nutné, aby RVP/ŠVP umožnily školám

organizovat výuku pro menší skupiny žáků, kteří si zvolí různé výstupní kvalifikace, tzn. vyučovat vedle tradičních tříd i v multioborových třídách nebo vyučovat tzv. „málotřídně“, tzn. různé skupiny žáků různému obsahu v jedné třídě.

Vzhledem k tomu se navrhuje nastavit v RVP pravidla pro:

- ▶ rozčlenění ŠVP do vzdělávacích modulů;
- ▶ flexibilní organizaci školního roku včetně prázdnin;
- ▶ konání individuální odborné praxe v době školní výuky;
- ▶ konání odborné praxe v době prázdnin;
- ▶ plánování spolupráce škol a firem jak v oblasti praktického, tak teoretického vyučování a při ukončování vzdělávání.

Schéma celkového uspořádání kurikulárních dokumentů pro obor odborného vzdělání – „kompetenční pyramida“

- RVP pro stupeň vzdělání budou relativně nejstabilnější (revize v horizontu 10–15 let).
- RVP pro obor vzdělání budou revidovány častěji (v horizontu 5–10 let).
- Revize NSK probíhá permanentně podle potřeb trhu práce.

Chcete ovlivnit revize RVP SOV? Zašlete nám své názory na možnost:

- 1) Realizace stupňovité organizace oborů s odborným výcvikem (obory H a LO).
- 2) Propojení RVP/ŠVP a profesních kvalifikací NSK.
- 3) Vytvoření a využití širokého odborného základu při koncipování RVP.
- 4) Koncipování většího počtu obecně odborných oborů kategorie M bez vazby na konkrétní profesní uplatnění.

- 5) Flexibilnějšího uspořádání výuky a školního roku, tak, aby se umožnila lepší spolupráce škol se zaměstnavateli.
- 6) Zjednodušení administrativy při tvorbě ŠVP.

Podělte se se svými názory a doporučeními.

Odpovědi pošlete na adresu: revizervp@nuv.cz

Tiráž
Zpravodaj Oborové skupiny
číslo 15/ podzim 2017
Vyšlo 19. října 2017
Vydává: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,
Weilova 1271/6,
102 00 Praha 10

NUV Národní ústav
pro vzdělávání

tel.: +420 274 022 111
www.nuv.cz
Redakce: Miroslav Kadlec
Grafika a sazba: Zdeněk Kalenský

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY